

April 2020. Zesde Jaar.

Blad zonder naam

Periodiek van schaakvereniging EsPion

EsPionline !

Voor wie 't nog niet weet: EsPion schaakt. Hoe dan ook. Op de dinsdagavonden een snelschaaktoernooi. En een thuisblijverscompetitie op donderdagavond, 30 minuten per speler plus 15 seconden per zet. Vooralsnog tot en met 28 mei.

Alles online. Via lichess.org. Johan Metz is de actieve wedstrijdleider. Het hoe & wat van de deelname heeft hij helder op de EsPion website uiteengezet.

Inmiddels hebben 33 EsPionliners zich aangemeld. En er kan nog meer bij.

En de winnaar is...

Nee, er zijn dit keer geen winnaars. Alle reguliere competities zijn stil gelegd. Extern is er geen promotie, geen degradatie. En intern blijft alles zoals het was na de zesde ronde van de voorjaarscompetitie. Op de achterpagina kun nalezen hoe je er toen voorstond.

Op de komende ledenvergadering zullen we het voor wat betreft de voorjaarscompetitie jammer genoeg zonder prijsuitreiking moeten doen.

Ere wie ere toekomt

Johan Metz, we noemen hem nog maar even. In de SGA competitie heeft hij voor zijn team – het tweede – in vier wedstrijden één punt gescoord. Maar dan, voor het team dat meedeed aan de KNSB-competitie haalde hij in vijf partijen de volle vijf punten binnen. Daarmee staat hij sinds 13 maart genoteerd als de niet-prijswinnend koploper in het klassement van de Struijaarttrofee 2020. Dit keer dus helaas geen tastbaar beeld in handen, Johan. Als troost dan maar het plaatje ervan.

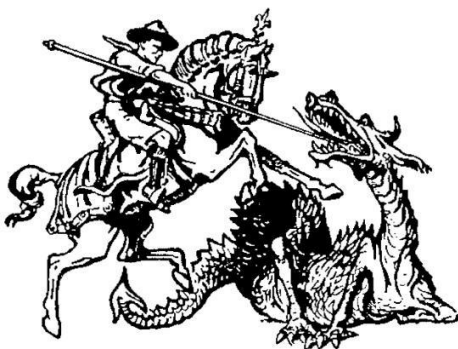
Reuzendoder

Het seizoen was amper begonnen, of Mart Ran zette de toon. In de eerste de beste externe wedstrijd versloeg hij (R 1617) Wim Moene (2154). Een overbrugging, wat zeg ik, een vernietigende overbrugging van maar liefst 537 punten. Elk rechtgeaard lid van EsPion zal nu natuurlijk denken dat, als de competitie niet was stilgelegd, hij nog net iets meer... Nee, heus niet. Vergeet het.

Dit exemplaar is bestemd voor :

**Thuisblijvers en
handenwassers**

Wat Mart voor de vuist weg deed, is niet zomaar overbrugbaar. De trofee voor de drakendoder - de Kooijkubus – zou normaliter naar hem gaan. Nu moet hij het doen met een tekening. Bij deze. Wie zegt dat het leven rechtvaardig is ?!

Je gaat naar een onbewoond eiland en je neemt mee....

Eten en drinken is er zomaar in overvloed. Je hoeft alleen de verveling maar te verdrijven. Dus je kiest je favoriete muziek. En natuurlijk een boek.

Raf heeft daarvoor een tip die vandaag de dag praktisch uitvalt. Want je huis is weliswaar geen eiland, voorlopig zit je daar wèl nog even. Dan is het tijd voor een prettig en leerzaam boek. In deze editie beplukt Raf zijn boekenkast.

En het gaat nog over schaken ook.

- o - 0 - o -

Welkom

Het assortiment Espionliners is uitgebreid met enkele nieuwe namen. Hoewel, nieuw ? Het zijn oud-gedienden Willem Vrijbloed en Adrian Besseling. Maar ook Maup Voragen en Casper Dekker (broer van).

Meet you at lichess.org.

Stel dat je een boekenplank hebt (één meter breed) die je mag vullen met schaakboeken/boeken over schaken. Welke boeken komen dan op die plank te staan? Hier enkele suggesties van Raf.

De boekenplank 1: David Schenk, *The Immortal Game - A History of Chess.*

The Immortal Game - A History of Chess van David Schenk is een boek van een publicist die als schooljongen de regels van het spel geleerd heeft maar zich verder niet met schaken heeft bezig gehouden en op zijn zesendertigste opeens gegrepen wordt door het spel. Aanleiding is het verhaal dat in zijn familie de ronde doet over het horloge van zijn over-overgrootvader, Samuel Rosenthal, van 1865 tot 1885 één van de sterkste schakers in Europa. Schenk verdiept zich in de geschiedenis van het spel en weet zijn uitgever ervan te overtuigen hem daarover een boek te laten schrijven.

Van beiden een dapper besluit, de uitgever moest maar hopen dat er vraag zou zijn naar een dergelijk boek en Schenk meende blijkbaar iets origineels te kunnen toevoegen aan de rij van boeken over dit onderwerp. Het is hem gelukt. Onvoorstelbaar dat iemand zich zo snel zo veel kennis eigen maakt en dat op een aantrekkelijke manier weet te presenteren.

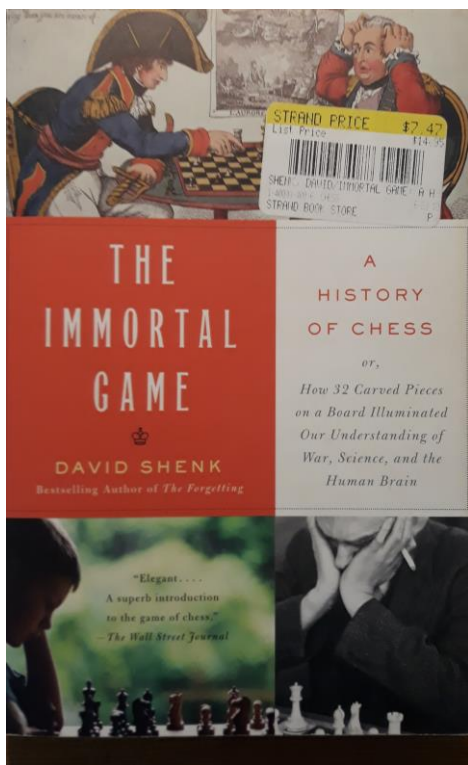
Het verhaal wordt (gelukkig) niet in strikt chronologische volgorde verteld, Schenk begint in 813, bij kalief Mohammed al-Amin en gaat dan terug naar het begin in India.

In twaalf korte hoofdstukjes, gegroepeerd in drie delen: opening, middenspel en eindspel, behandelt hij steeds verschillende aspecten van de schaakgeschiedenis en ik moet zeggen: hij slaat niets over, alles wat ervaren schakers over de geschiedenis van hun sport weten is in dit boekje te vinden.

Hij begint natuurlijk in India en houdt een heel betoog dat het schaakspel ook een instrument was om kennis over te brengen, in het bijzonder kennis van het nieuwe getallenstelsel dat de Indiërs hadden bedacht, inclusief het getal nul. Verderop, wanneer we in de middeleeuwen zijn beland, laat hij zien

hoe het schaakspel gebruikt werd als allegorie om allerlei soorten (religieuze) kennis over te brengen en nog later, wanneer we in de twintigste eeuw beland zijn, toont hij hoe in de Sovjet-Unie (het sterkste schaakland uit de geschiedenis) het schaakspel in dienst stond van de communistische propaganda.

Interessante invalshoeken maar wie op zoek is naar 'gewoon' de geschiedenis van het spel wordt niet teleurgesteld, alles van belang wordt besproken.

Tussen de hoofdstukken door bespreekt Schenk ook de onsterfelijke partij, Anderssen-Kieseritzky, Londen 1851. Het is een zeer vlot geschreven maar toch serieus boek waarin de geschiedenis van het schaakspel op een aantrekkelijke wijze wordt gepresenteerd. In zijn soort een uitstekend boek.

De boekenplank 2: Alexander Cockburn, *Loze passie. Schaken en de Dans des Doods.*

Loze passie. Schaken en de Dans des Doods van Alexander Cockburn is één van mijn favoriete boeken over schaken. Het is ook een boek dat door veel schakers verafschuwd wordt want het is geschreven door iemand die duidelijk grote bezwaren heeft tegen het spel - zeg maar gerust: er een afkeer van heeft.

Schaken (volgens Cockburn) is een spel dat aantrekkingskracht uitoefent op agressieve mensen met aanleg voor 'geestesziekte, neurotische moeilijkheden, inzinkingen en dergelijke'. Leuk u te ontmoeten, ben je geneigd te denken.

Vanuit psychoanalytisch oogpunt is de duiding van het schaakspel een 'inkopertje': vadermoord (matzetten van de vijandelijke koning), Oedipuscomplex (de dame - 'mammie' - is het sterkste stuk), anaal-sadistische fantasieën (de tegenstander kan alleen maar machteloos toezien), dwangmatige herhaling (steeds opnieuw vanuit dezelfde stelling beginnen, steeds weer favoriete openingen spelen), ontvluchten van de werkelijkheid door een spel te spelen.

Samengevat, een "enorme energie wordt ingezet voor een 'zinloze' bezigheid: het wezen van het schaaktalent en de schaakbezetenheid".

Cockburns betoog is in acht hoofdstukken verdeeld. Hij begint met *case studies* van beroemde spelers bij wie een schroefje los zat: Morphy natuurlijk, "iemand die alleen maar kon schaken", de fictionele grootmeester uit Nabokovs *De verdediging*. Daarna komen andere kampioenen aan de beurt: Steinitz ("was altijd agressief"), Lasker (zag er wel normaal uit, maar onder zijn welgemanierdheid moet een overvloed aan minder edelmoedige emoties verborgen geweest zijn), Capablanca ("onnatuurlijk kalm", en "fallisch-narcistische gerichtheid"), Aljechin ("de sadist van de schaakwereld"), Spasski ("diep verdrongen sadistische neigingen"). Alleen Euwe wordt door Cockburn als 'normaal' beschouwd. Fischer krijgt natuurlijk een eigen hoofdstuk.

Cockburn bekijkt het spel niet alleen vanuit de psychoanalyse, hij besteedt ook aandacht aan de sociale positie van het schaken, maar ook daar is het niets dan kommer en kwel: 'Popularisatie. De sociale neergang van het spel' en 'Vulgarisatie' zijn de titels van twee hoofdstukken. De Sovjet-Unie, schaken en oorlog, Marcel Duchamp, schepingsmythen, niets ontsnapt aan Cockburns kritische en soms walgende blik. Schaakkampioenen zijn mensen die uitblinken in iets zonder maatschappelijk nut, "een treurig lot", (in Cockburns tijd leefde Kim Kardashian nog niet, dat scheidt).

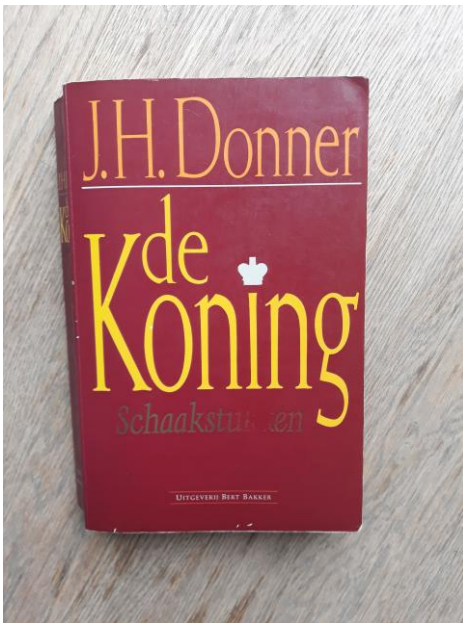
Een nutteloze bezigheid als middel voor werkschuwe mensen om allerlei onprettige neigingen te sublimeren, een instrument om lage neurosen de baas te blijven en onacceptabele agressie te kanaliseren, dat is het schaakspel: "een gebied van duisternis, van taboes, wrede instincten en laaghartige verlangens". Prettige partij.

De boekenplank 3: J. H. Donner – *De Koning*

De Koning van J.H. Donner is het beste boek over schaken dat ooit in het Nederlands geschreven is.

Ik wacht wel even tot dat doorgedrongen is.

Johannes Hendrikus Donner (1927-1988), publiceerde als 'J. H. Donner', werd door vrienden 'Hein' genoemd, was van afkomst en opvoeding een rechtse corpsbal, hij stamde uit een patriciërsfamilie die nog steeds juristen en bewindslieden voortbrengt en hoewel hijzelf een heel andere richting opging (provo, pro-Vietcong, antireligieus) behield hij zijn leven lang het studentikoze gevoel voor humor dat hem regelmatig in problemen bracht.

Berucht is de artikelenreeks uit 1966 waarin hij de nationaal kampioen Lodewijk Prins neerzette als een hopeloze knoeier die hij vier punten kon voorgeven in een tweekamp. Afgezien van het plezier dat Donner gehad moet hebben tijdens het schrijven (Prins en hij waren boezemvijanden), was zijn betoog heel redelijk. Lodewijk Prins was een schaker van vijftig-plus die een volledige baan had en alleen in zijn vrije tijd kon schaken (een soort mini-Euwe). Dat zo iemand nationaal kampioen kon worden vond Donner een aanfluiting voor het Nederlands schaak en een schande voor de jonge talenten van toen (Zuidema, Kuijpers, Ree) die het lelijk hadden laten afweten. Daar had hij natuurlijk gelijk in maar in plaats van de jonge spelers de mantel uit te vegen richtte hij zijn pijlen op Prins (“je kunt het ook niet helpen dat je kampioen geworden bent”) en dat werd door velen niet begrepen.

Eigenlijk wilde ik het helemaal niet hebben over de uitgekauwde affaire Prins, want *De Koning* (samengesteld door Tim Krabbé en Max Pam) bevat zoveel prachtigs. Mooie uitspraken als ‘Wie schaakt moet mat verwachten’, ‘Schaken is de liefde voor hout’, een teder stuk over een Spaanse speler ‘Ramón’ (ik vermoed dat de Spaanse meester Román Torán bedoeld wordt), de diatribe tegen Cuéllar die een zet terug neemt (“Zijn beringde en behaarde vingers, mollig en paars van het graaien in bloesjes en jongensbroekjes”), maar ook zijn inzicht (“Eén ding durf ik wel te voorspellen: wanneer Tal de wereldtitel mocht veroveren zal hij die niet lang in zijn bezit houden”- geschreven in 1959), (“...er is niet veel mensenkennis voor nodig om te voorspellen dat Fischer niet lang wereldkampioen zal blijven. Zijn nukken, kuren en grillen zullen zich tegen hemzelf keren op het moment dat hij het hoogste bereikt heeft”). Ik kan wel blijven citeren, Donner was een groot stylist, maar mijn advies is heel eenvoudig : koop dit boek.

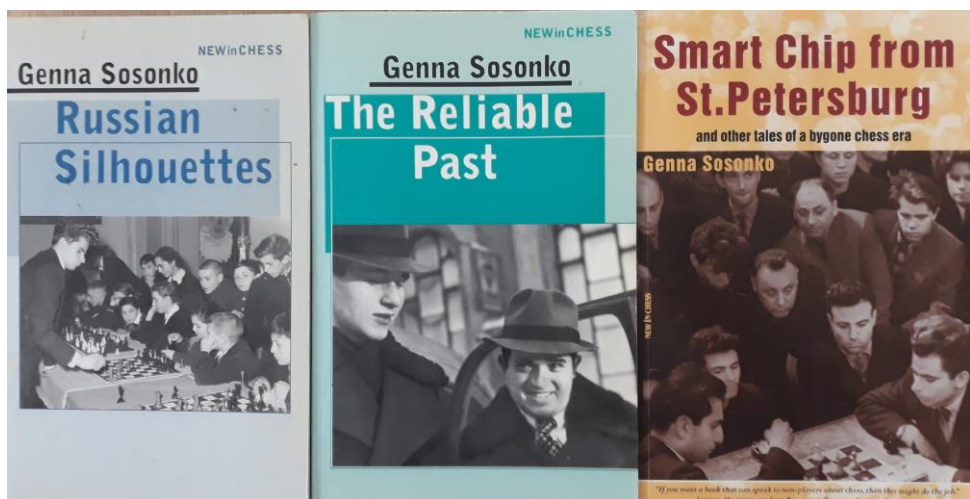
- o - 0 - o -

Lieve kinderen,

We komen niet dichtbij elkaar dan anderhalve meter, lopen niet in groepen van meer dan drie over straat. Maar mijn buurvrouw gelooft er niet in. Ze vindt het manipulatie door hogere machten en geeft iedereen een hand. Mijn mijn vrouw daarentegen bewaart op straat het liefst minstens vijf meter afstand van tegenliggers. En ik? In vind het jammer dat de schaakavonden in Torendael stil liggen. We kunnen wel met de computer tegen elkaar schaken. Maar dan zit je voor de monitor en zie je je tegenstander niet. En dat is toch het leukste van het schaken: je tegenstander langzaam van het bord spelen. Gelukkig kwam wereldkampioen Magnus Carlsen met het idee om ons te vermaken met een nieuw toernooi. Twee weken online. Van zaterdag 18 april tot zondag 3 mei. Zeven ronden. Per partij vier potjes rapidschaak van 15 minuten. Carlsen heeft zeven van zijn grootste rivalen uitgenodigd. Naast Anish Giri zijn dat Fabiano Caruana, Ding Liren, Ian Nepomniachtchi, Maxime Vachier-Lagrave, Hikaru Nakamura en de pas 16-jarige Alireza Firouzja. De 'Magnus Carlsen Invitational' wordt met commentaar in negen talen gestreamd op de website Chess24 De prijzenpot bedraagt 250.000 dollar, de hoofdprijs is 70.000 dollar. De schaker die onderaan eindigt, krijgt altijd nog zo'n 14.000 euro. Voor de moeite.

Wouter van Kooten

De boekenplank 4: Genna Sosonko

Geen titel? Nee, het gaat hier om drie boeken van Genna Sosonko die tussen 2001 en 2006 door New In Chess in het Engels zijn uitgegeven: *Russian Silhouettes*, *The reliable past*, *Smart Chip from St Petersburg*.

De boeken bevatten een keuze uit de artikelen die Sosonko in het Russisch in boekvorm uitgegeven had. Het zijn herinneringen (necrologieën zou een te harde term zijn) aan personen uit de schaakwereld die in de Sovjet-Unie bestond. Gennadi (klemtoon op de 'a') Borisovich (klemtoon op de eerste 'i') Sosonko (klemtoon op de tweede 'o') emigreerde in 1972 vanuit de Sovjet-Unie, eerst naar Israël, toen naar Nederland. In zijn thuisland was hij een gemiddelde meester geweest met kwaliteiten als trainer maar pas na zijn aankomst in het westen ontwikkelde hij zich tot een topgrootmeester.

Sosonko die pas op zijn dertigste emigreerde en geheel in de Sovjetschaakschool was opgegroeid, kende door zijn activiteiten als speler en trainer iedereen die in de USSR in het schaken wat voorstelde en was daardoor in de gelegenheid allerlei prachtige verhalen voor vergetelheid te behoeden. Zoals hij het zelf zegt in het voorwoord bij *Russian Silhouettes*, steeds als oude bekenden kwamen te overlijden wilde hij over hen lezen. "Later I realised that I wanted to read about them what I myself knew. More than this - what only I knew. Deprived of this possibility, I decided to write about them. Hence this book".

Dat boek, *Russian Silhouettes*, bevat verhalen over Tal, Botvinnik, Polugaevsky, Geller, over de trainers Vladimir Zak, Semyon Furman en Alexander Koblentz, over de weduwe van Capablanca en over het tragische

leven van de Letse meester Alvis Vitolinsj.

Ook de andere twee boeken bevatten fascinerende verhalen over beroemde en minder bekende spelers: Max Euwe, de waanzin van Tony Miles, de sinistere schaakbestuurder Viktor Baturinsky, de centrale schaakclub in Moskou, de *social misfits* Anatoly Lutikov en Evgeny Ruban, herinneringen van Salo Flohr, de verjaardagen van Korchnoi (toen zeventig), Timman en Vaganian (toen vijftig), een teder stuk over Hein Donner, de theoretici Yakov Neihstadt en Vladimir Bagirov, maar ook beschouwingen over schaken en dromen en het zogenoemde *killer instinct*.

Sosonko is geen begenadigd stylist als Donner of Ree (al zal hijzelf daar waarschijnlijk anders over denken) maar zijn materiaal is uniek.

Iets opvallends, wie goed kijkt naar de foto op het omslag van *Smart Chip from St Petersburg* waarop Spasski en Tal zitten te vluggeren, ziet dat het bord verkeerd ligt.

- o - o - o -

Wil je een of meer van de besproken boeken lezen? Google ze naar je toe. Maar let op de prijzen, al dan niet inclusief verzendkosten. Een paar voorbeelden. *The Immortal Game - A History of Chess*. Bij Bol.com € 20,99. Bij Amazon \$ 3,79. *Loze passie. Schaken en de Dans des Doods*. Bij Bol.com € 10,98. Bij Boekwinkeltjes € 9,95. *De Koning*. Bij Bol € 24,95. Bij Boekwinkeltjes € 7,50. *Russian Silhouettes*. Bij Bol.com € 12,50. Bij Amazon \$ 9,04. *The Reliable Past*. Bij Amazon \$ 44,=. Bij Nook Book \$ 10,99. *Smart Chip from St. Petersburg*. Bij Amazon 25,99. Bij Bol.com € 13,49. Alvast veel leesplezier.

S.E.&O.

De Wedstrijden

De A-poule

In de najaarscompetitie was het spannend tot op end. Pas op het laatste moment kon Rudolf met de eer gaan strijken. En Raf, met evenveel punten, moest toezien.

Nu dreigde het minstens zo spannend te worden. Opnieuw Rudolf, Maar dan wel in een omgekeerde wereld. Constantijn, met evenveel punten, stond toch nog net boven hem. Hoe het zou zijn afgelopen zullen we nooit weten. En dat is weer goed nieuws voor het groepje degradatiekandidaten die kunnen blijven zitten waar ze zaten.

1	Constantijn Dekker	5
2	Rudolf van Velden	5
3	Raf Tjong-Akiet	4½
4	Mart Ran	4
5	Roland Wastiaux	4
6	Henk Enserink	4
7	Johan Metz	3½
8	Ric Wieringa	3½
9	Alfred Vellekoop	3½
10	Jacques Koolstra	3½
11	Willem Alpherts	3
12	Frank Steensma	3
13	Gerard Diependaal	3
14	Harrie Boom	3
15	Robert Schalekamp	3
16	Maarten Berg	3
17	Jaap de Kreek	3
18	Harold van der Laan	3
19	André van Rijn	2½
20	Rob van Slooten	2½
21	Cor Bergveld	2
22	Ad Mank	2
23	Meindert Hofman	1½
24	Frans Kerkhoff	1½
25	Pieter Kok	1
26	Mick Vaassen	1

De B-poule

Hoe was het ook al weer? De B-poule werd aangevoerd door een in absolute topvorm verkerende Hans Looman. Stond hij in het najaar nog geboekt als goede middenmooter, nu was hij de onbetwiste aanvoerder van een groep van vier die hem op de hielen probeerde te zitten.

De twee Jannen plus Eugen Merkul en de verrassend sterke nieuwkomer Franciso Hamlin zullen in een komend seizoen een nieuwe aanloop moeten nemen.

Online oefenen dan maar.

1	Hans Looman	5
2	Jan Fikkens	4½
3	Jan Koolstra	4½
4	Eugen Merkul	4
5	Francisco Hamlin	4
6	Jos Hillebrand	3½
7	Michaël Klaversteijn	3½
8	David Kips	3½
9	Raymond Altman	3½
10	Peter de Haan	3½
11	Jaap Rietveld	3
12	Jos Kraay	3
13	Rob Ansink	3
14	Ton van der Eyden	2½
15	Peter Stolp	2½
16	Tom Kooij	2½
17	Ton de Steenwinkel	2½
18	Dicky Hamming	2½
19	Ruut Keijzer	2
20	Daan de Lange	2
21	Wouter van Kooten	1½
22	Michael Jay	1½
23	Carin Giesen	1½
24	Martha van den Berg	1½

- o - 0 - o -

Wie, wat en waar

EsPion

Sinds 23 mei 2014. www.espion.amsterdam

Voorzitter:

Ric Wieringa, 0622 – 45 06 20
voorzitter@espion.amsterdam

Secretaris:

Harrie Boom, 020 – 664 91 39
secretaris@espion.amsterdam

Penningmeester:

Henk Enserink, 0633 – 18 78 09
penningmeester@espion.amsterdam
NL43 INGB 0006 5284 13

Bestuurslid externe betrekkingen:

Roland Wastiaux, 020 – 692 43 66
externebetrekkingen@espion.amsterdam

Wedstrijdleider extern:

Henk Enserink, 0633 – 18 78 09
extern@espion.amsterdam

Wedstrijdleider intern:

Harrie Boom, 0640 – 47 42 83
Afmelden tot uiterlijk 18:00 uur
intern@espion.amsterdam

Website

Mick Vaassen, 0629 – 56 63 81
webmaster@espion.amsterdam

Redactie

Materiaal (lieft als Word-bestand)
redactie@espion.amsterdam

